

ДАНИ ПРО АВТОРА

Шарапа Марина Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Житомирського державного університету імені Івана Франка; *поштова адреса: м. Житомир, проспект Миру 3, кв. 13.*
E-mail: mari12sha@i.ua.

ДАнные ОБ АВТОРЕ

Шарапа Марина Васильевна, кандидат филологических наук, доцент, доцент кафедры украинского языка Житомирского государственного университета имени Ивана Франка; *почтовый адрес: г. Житомир, проспект Мира 3, кв. 13.*
E-mail: mari12sha@i.ua.

DATA ON AUTHOR

Sharapa Maryna V., Candidate of Philological Science, Assistant Professor, Assistant Professor of the Ukrainian Language Department
Zhytomyr Ivan Franko State University;
3, Prospekt Myru, app. 13, Zhytomyr
E-mail: mari12sha@i.ua.

УДК 378.011.3-051

DOI 10.5281/zenodo.1243729

ТВОРЧЕ ПОКОЛІННЯ УЧИТЕЛЬСТВА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ «НОВОГО СУСПІЛЬСТВА»

Шимченко Л. А.

Предметом дослідження є система формування творчої особистості майбутніх вчителів професійного навчання. Метою статті є прослідкувати, як за рахунок педагогічного циклу дисциплін та запровадження елементів педагогічної майстерності в педагогічних університетах, можливо забезпечити формування професійно-творчих вчителів. Для досягнення поставленої мети використано метод педагогічного спостереження, аналізу та описовий метод.

Результати дослідження: акцентується увага на перевагах модульно-розвиваючого навчання з елементами педагогічної майстерності при підготовці творчих учителів професійного навчання. Галуззю використання результатів є система підготовки вчителів професійного навчання в педагогічних ВНЗ України.

Вищий рівень професійно-педагогічної підготовки досягається на основі творчої діяльності студентів, принципових змін їх особистісних та професійних якостей. Однак, досягти цього можливо лише у випадку, якщо вдається пробудити потребу майбутніх фахівців до професійного саморозвитку та самовдосконалення, виховати ціннісне ставлення до педагогічної діяльності, розвинути здібність до емоційно-вольової саморегуляції, самоорганізації та самоконтролю.

Ключові слова: *вчитель, творча особистість, творче мислення, професійно-педагогічна якість, саморозвиток, самовдосконалення, педагогічна майстерність, педагогічна культура.*

ТВОРЧЕСКОЕ ПОКОЛЕНИЕ УЧИТЕЛЬСТВА КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ «НОВОГО ОБЩЕСТВА»

Шимченко Л. А.

Предметом исследования является система формирования творческой личности будущих педагогов профессионального обучения. Цель статьи – проследить, как за счёт педагогического цикла дисциплин и внедрения элементов педагогического мастерства в педагогических университетах, возможно обеспечить формирование профессионально-творческих учителей. Для достижения поставленной цели было использовано метод педагогического наблюдения, анализа и описательный метод. Результаты исследования: акцентируется внимание на преимуществах модульно-развивающего обучения с элементами педагогического мастерства при подготовке творческих учителей профессионального обучения. Отраслью использования результатов выступает система подготовки учителей профессионального обучения в педагогических ВУЗах Украины.

Высший уровень профессионально-педагогической подготовки достигается на основании творческой деятельности студентов, принципиальных изменений их личностных и профессиональных качеств. Однако достичь этого можно только в том случае, если удаётся пробудить потребность будущих специалистов в профессиональном саморазвитии и самосовершенствовании, воспитать ценностное отношение к педагогической деятельности, развить способность к эмоционально-волевой саморегуляции, самоорганизации и самоконтролю.

Ключевые слова. *Учитель, творческая личность, творческое мышление, профессионально-педагогическое качество, саморазвитие, самосовершенствование, педагогическое мастерство, педагогическая культура.*

CREATIVE GENERATION OF THE TEACHERS AS THE BASIS FOR THE FORMATION OF A «NEW SOCIETY»

Shymchenko L. A.

The subject of research is to form a creative personality of the future teacher of vocational training. The aim of the article is to trace how through the pedagogical cycle of disciplines and the introduction of elements of pedagogical skills in pedagogical universities, it is possible to provide the formation of professional and creative teachers. To achieve this aim, the method of pedagogical observation, analysis and descriptive method were used. There is increasing focus on module and developing training of creative teachers of vocational training with elements of pedagogical skills. The use of results is the system of training teachers of vocational training in pedagogical universities of Ukraine.

The higher level of vocational and pedagogical training is achieved on the basis of students' creative activity, fundamental changes in their personal and professional qualities. However, this can only be achieved if one succeeds in awakening the need for future specialists to professional self-development and self-improvement, to educate a valuable attitude to pedagogical activity, to develop the ability to emotional and voluntary self-regulation, self-organization and self-control.

Key words: *teacher, creative personality, creative thinking, professional-pedagogical quality, self-development, self-improvement, pedagogical skill, pedagogical culture.*

Постановка проблеми. Євроінтеграційний вибір України передбачає формування людини «нового покоління»: інтелектуальної та духовної, демократичної та державотворчої, здатної перспективно мислити та самостійно приймати рішення і відповідати за їх виконання; активної в житті суспільства та вмючої розв'язувати складні проблеми сьогодення. Відповідальними за «нове покоління» є, перш за все, освіта та сім'я – тому постала потреба у вчителях, здатних створювати розвивальне середовище в загальноосвітніх навчальних закладах з тим, щоб забезпечити розвиток творчого мислення та активної життєвої позиції в учнів. Педагогічні ВНЗ повинні поставити собі за основну мету – виховання нового покоління вчителів як носіїв загальнолюдських цінностей, глибоких і різноманітних знань та високої культури; шукачів оптимальних педагогічних рішень при виявленні проблем та суперечностей; творців альтернативного та критичного мислення.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Настав час, коли переважна частина українського суспільства зрозуміла необхідність у докорінній зміні шкільної освіти. Від того, яким є навчально-виховний процес сьогодні, залежить рівень і можливості суспільства через 10-30 років. Глобалізаційні процеси сьогодні вимагають від учителя якості неповторної творчості особистості, а ряд вчених-педагогів ще в другій половині ХХ століття акцентували увагу на перспективності підготовки в педагогічних ВНЗ творчих, креативних педагогів. До таких вчених відносимо І. Зязюна, В. Сухомлинського, Ш. Амонашвілі, Н. Кузьміна, В. Сластьоніна, А. Брушлінського, Л. Виготського, В. Давидова, Л. Занкова, О. Леонтьєва, С. Рубіншейна, І. Якиманської та ін. Теоретичні засади формування творчої активності вчителя й учнів розробляли Д. Богоявлінська, Л. Єрмолова-Толина, О. Лук, О. Матюшкін, С. Сисоєва, Є. Торранс та ін.

Аналіз педагогічних досліджень, виконаних протягом останніх років, свідчить, що науковцями передусім вивчаються фактори й умови розвитку творчого потенціалу особистості (М. Вайновська), творчих здібностей (М. Роговенко), творчої діяльності (О. Расказова), креативного мислення (Л. Баранова). Дослідженню питань особистості вчителя, його духовних цінностей, процесу становлення творчого педагога присвячені праці Г. Балла, І. Беха, М. Боришевського. Велика увага приділяється дослідженню ефективності підготовки студентів до майбутньої педагогічної творчої діяльності.

Нас зацікавила система запровадження курсу педагогічної майстерності в педагогічних ВНЗ України, що досліджувалась такими вченими як: Л. Артемова, О. Антонова, І. Булах, С. Вітвицька, Л. Долинська, О. Дубасенюк, Н. Кузьміна та ін. Тому **метою статті є** прослідкувати, як за рахунок педагогічного циклу дисциплін та запровадження елементів педагогічної майстерності в педагогічних університетах можливо забезпечити формування професійно-творчих педагогів.

Основні результати дослідження. Інформаційний етап розвитку суспільства потребує постійного спрямування, контролю, глобальних змін в особистісному вимірі кожної людини. Якщо зміни можуть відбуватися лише при усвідомленні їх необхідності, то спрямування і контроль через систему, переважно, освіти, що забезпечують поступ динамічний, конструктивний і, здебільшого, результативний. Наслідком такого поступу є сформування так званого «нового покоління», тобто покоління особистостей, внутрішні мотиви яких породжують ту саму діяльність, завдяки якій і формується особистість.

Педагогічні ВНЗ України повинні максимум зусиль прикласти до системи формування спочатку творчої особистості вчителя, а через них – і «нового покоління» будівничих інформаційної економіки та інформаційного суспільства. Для досягнення такої мети в навчальний процес Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Григорія Сковороди, на фінансово-гуманітарному факультеті, де відбувається підготовка майбутніх педагогів професійного навчання,

включені навчальні дисципліни педагогічно-методологічного спрямування:

а) нормативні навчальні дисципліни: «Педагогіка», «Психологія», «Теорія та методика виховної роботи», «Методологічні засади професійної освіти», «Основи педагогічної творчості», «Креативні технології навчання», «Дидактичні основи професійної освіти», «Університетська освіта», «Комунікативні процеси в педагогічній діяльності», «Основи науково-дослідної роботи студентів», «Методика професійного навчання: дидактичне проектування, основні технології навчання»;

б) дисципліни самостійного вибору навчального закладу: «Менеджмент і маркетинг в освіті»;

в) дисципліни вільного вибору студентів: «Методика викладання фахових дисциплін».

За рахунок вивчення такої кількості педагогічно-методологічних дисциплін забезпечується готовність до творчої діяльності майбутнього вчителя професійного навчання. Основний акцент викладачами нашого університету робиться на виявлення, розкриття та реалізацію потенційних можливостей особистості майбутнього вчителя; на ознайомлення з новаторством у педагогічній діяльності; на спонукання до творчості в педагогічній професії.

За рахунок лекційного матеріалу забезпечується надання знань особистісно-орієнтованих педагогічних технологій для розкриття в майбутній педагогічній діяльності творчої особистості учнів ПТНЗ; відбувається ознайомлення з можливими в застосуванні системами організації навчально-виховного процесу, спрямованого на творчий розвиток його суб'єктів; формуються розуміння форм і методів стимулювання творчої діяльності майбутніх учнів; забезпечується набуття знань механізмів діагностики творчих потенційних здібностей до діяльності учнів ПТНЗ – тим самим формується готовність до самостійної творчої діяльності. Лекції допомагають долучити студента до наукових досліджень на сучасному рівні, дізнатися про новітні досягнення в педагогічній науці. Оскільки лекція – це особистий аналіз викладачем певних наукових положень, використання історичного підходу до них

і неодмінного висвітлення їх сучасного стану, то тим самим студент отримує можливість проникнути в творчу лабораторію свого вченого-викладача, а, при бажанні, і долучитися до викладацької творчості.

На наше переконання, найрезультативнішими є емоційно-впливові лектори – їх контакти з аудиторією, загальний вплив при передачі навчального матеріалу найбільш вдалиий. Використовуються й технічні засоби у випадках, коли вони йдуть на користь справи, коли зміст матеріалу і характер викладу вимагають їх застосування як одного із засобів розкриття цього змісту. Часто використовуються викладачами презентації в системі Power Pont, які: не займають багато часу для розробки заняття, проте дають змогу викладачу більше зацікавити студентську аудиторію, подавати й опрацьовувати за один і той час значно більший обсяг інформації, а також забезпечують можливість використовувати інформацію в будь-якій формі представлення: текст, таблиці, діаграми, слайди, відео- та аудіо фрагменти і т. ін. Формування лекцій-презентацій надає змогу викладачеві проявити свою творчість і компоувати матеріал на свій розсуд, легко тиражувати та розповсюджувати для певних видів самостійної роботи; можуть створюватися не тільки для показу на великому екрані для студентської групи в аудиторії, а також використовуватися для індивідуального перегляду на комп'ютері (особливо при дистанційній формі навчання чи під час підготовки до практичного заняття).

Для майбутніх педагогів професійного навчання ці презентації є своєрідним прикладом можливих для використання форм проведення майбутніх власних уроків. Підготовка презентації – дуже відповідальна акція, а її проведення має вирішити проблеми не тільки технічного, а й морально-етичного характеру. Матеріали, представлені у презентації, повинні відповідати нормам і вимогам ділової етики. Це насамперед, чіткий вибір цільової й функціональної спрямованості презентації, визначення характеру інформації й способів її подання. Будь-яка презентація повинна мати сценарій, а це творчість – отже перейнятий досвід лекційних занять в університеті та підготовка таких презентацій на

практичні заняття забезпечують для студента можливість розвивати власну професійно-творчу активність ще в стінах університету, набувати навичок вчителя-новатора.

Викладання дисциплін професійного спрямування супроводжується використанням освітніх технологій, які забезпечують підготовку кадрів, спроможних ефективно керувати інноваційними процесами та розробляти і впроваджувати інноваційні проекти. Потреба в таких висококваліфікованих спеціалістах вже сьогодні дуже висока і буде постійно зростати. За таких умов найбільш перспективним виявляється проблемне викладання навчального матеріалу, орієнтоване на розвиток професійного проблемного мислення. Структуру технології проблемного навчання ми подаємо на прикладі її використання багатьма викладачами ФГФ Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди. Суть структури така: дії викладача; дії студента; створення проблемної ситуації; прийняття проблемної ситуації; виявлення проблеми дослідження; управління пошуковою діяльністю; самостійний пошук; обговорення висновків.

Технологія проблемного навчання готує студентів до самоменеджменту і дозволяє: виявляти проблему в різноманітних ситуаціях, ставити мету і планувати процес її досягнення, здійснювати оцінку отриманих результатів. Таким чином, процес засвоєння знань відбувається в творчому процесі. Переваги проблемних лекцій перед традиційним інформаційно-пояснювальним їх викладанням не усувають деяких проблем в їх максимальному практичному застосуванні. По-перше, необхідно уникати формального підходу до вибору проблемних ситуацій, коли процес пізнання явищ не викликає у студентів труднощів. По-друге, обов'язково треба дотримуватись дидактичного принципу доступності матеріалу. Викладати весь матеріал курсу шляхом проблемних лекцій неможливо, як і не завжди доцільно всю лекцію присвячувати рішенням проблемних питань. Для здійснення проблемного викладання рекомендується відбирати найбільш важливий матеріал з дисципліни.

Згідно нової концепції підготовки магістрів відбувається вдосконалення їх підготовки, яка поділяється на дослідницьку,

професійну та кар'єрну. Дослідницькі програми передбачають поглиблення досліджень в певній науковій сфері, професійні – розвиток професійних і формування управлінських компетенцій в певній галузі. Кар'єрні програми передбачають вдосконалення отриманих теоретичних знань і практичного досвіду для кар'єрного зростання і підготовки до здійснення управлінської діяльності. До набору компетенцій освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» включається участь у науково-дослідницькій діяльності, що регламентується Законом України «Про вищу освіту» віднесено виконання магістром «обов'язків інноваційного характеру».

При підготовці магістрів, що виявляють бажання працювати надалі над дисертаційним дослідженням, застосовується четвертий рівень складності питань, що виносять до проблемних лекцій. Вибираються, як правило, проблеми, які ще не вирішені наукою і практикою, але активізують пізнавальну діяльність студентів. Студенти мають можливість поєднувати пошукові дослідницькі роботи, пов'язані з організацією експериментальних досліджень за тематикою магістерської роботи, з тематикою лекційних занять, проводити паралелі між дисциплінами професійного циклу навчання і робити самостійні науково обґрунтовані висновки. Отже, побудову лекційних курсів із широким використанням проблемного підходу та розглядом на лекціях питань четвертого рівня складності можна вважати одним з основних методичних підходів при підготовці інноваційно-орієнтованих фахівців.

Практичний компонент готовності до самостійної творчої діяльності характеризується: уміннями реалізувати особистісно-орієнтовані педагогічні технології розвитку й виховання творчої особистості; оволодінням методами оцінювання розвитку творчих якостей; здатністю до самоаналізу, узагальненням власного досвіду та досвіду інших. Відповідно до перерахованих компонентів готовності викладачами ФГФ Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г.Сковороди розробляються плани практичних занять. Керуючись положеннями діяльнісного підходу до визначення особистості, відзначається важливість мотивів, які мають

велике значення для поведінки та діяльності особистості. Мотивація виступає спонукальною причиною творчості, а отже відноситься до складових творчого потенціалу як внутрішні приховані резерви, установка на творчу діяльність. Тому на перших практичних заняттях опрацьовується комплекс механізмів зі спонукання мотивації педагогічної діяльності самих студентів та досліджуються форми можливого впливу на майбутніх учнів з метою залучення їх до мотиваційної діяльності зі оволодіння професійними знаннями.

Складовими характеристиками особистісного компоненту готовності до самостійної творчої діяльності є мотиваційно-творча активність, спрямованість особистості на самовдосконалення в творчій діяльності та рівень розвитку її творчих здібностей. Погоджуючись із С.О. Сисоєвою, ми виділяємо такі етапи педагогічної творчості: педагогічний задум; актуалізація і відбір професійних знань, умінь, здобутків власного педагогічного досвіду щодо реалізації задуму; інформаційний пошук; проектування навчально-виховної взаємодії з учнями; визрівання остаточного розв'язання; реалізація педагогічного задуму; аналіз і внесення корективів у подальші впровадження педагогічного задуму [7]. Відповідно до виділених етапів формування педагогічної творчості вибудовується і система практичних занять.

Педагогічний задум, тобто вибір професії вчителя та забезпечення через навчальний процес професійно-творчого становлення, передбачає визначення рівня обдарованості, формування творчого мислення, компетенції, педагогічної культури, поглиблення інтелекту, інтуїції, набуття досвіду, педагогічної уяви та асоціювання. Над цим і працюють викладачі на практичних заняттях. Обдарованість виступає як цілісний вияв здібностей людини в діяльності, як загальна якість інтегрованої в діяльності сукупності здібностей. Міра вияву обдарованості різна і визначається двома показниками: мірою вияву окремих здібностей; мірою інтегрованості окремих здібностей в діяльності. Виділяються два типи обдарованості: інтелектуальна та творча; визначають їх за системою анкетування та виконання окремих завдань. Творчі здібності, як похідна інтелекту, визначаються шляхом тестування та на основі спеціальних інтерактивних бесід.

Творче мислення, що тісно пов'язане з поняттям творчості, характеризується максимальною свободою в подоланні простору та часу і в оперуванні ними при вирішенні конкретних задач. Саме ці його характеристики викладачі на практичних заняттях намагаються прищепити майбутнім педагогам професійного навчання. Пам'ятаючи, що за Л. М. Веккером – мислення тим успішніше, чим гармонійніше воно поєднує в собі перцептивні і асоціативні механізми, наші викладачі на практичних педагогічно-методологічних заняттях намагаються навчити продуктивному мисленню через механізм глибинної інтеграції мислення в структуру педагогічно-пізнавальних функцій (використання складних творчих задач). Спочатку студенти намагаються застосувати свої готові знання до умов нового завдання. Якщо готових знань для вирішення у студентів не достатньо, то з допомогою викладачів на практичних заняттях вони переходять на стадію «інкубації ідеї», коли рішення як би поступово визріває в голові, або несподівано знаходиться принцип рішення. Як підсумок відбувається перетворення знань, що є початком творчого рішення.

Основою творчості педагога є психолого-педагогічне мислення, яке передбачає нестандартний, пошуковий і інноваційний підхід до організації та проведення педагогічного процесу й постійне його вдосконалення, всебічний аналіз навчально-виховних заходів, з точки зору сучасних наукових досягнень, безперервне збагачення свого психолого-педагогічного досвіду й уміння бачити, знайти щось нове, оригінальне в кожному педагогічному явищі. Тому наші викладачі намагаються відійти від уторованих шляхів здійснення навчально-виховних заходів і пропонують створення власних ефективних методик, залучають до їх творення та опробування студентів-магістрів.

Випробовуються в практичній діяльності наступні типи лекцій: інформаційна, проблемна, лекція-дискусія, лекція-бесіда, лекція з розглядом конкретних педагогічних, виховних ситуацій, лекція-діалог, лекція зі зворотним зв'язком, лекція прес-конференція, лекція-експеримент, лекція-візуалізація. Одночасно слід відзначити, що кожен тип лекції передбачає

поетапне управління навчальною діяльністю студентів, яке побудоване у вигляді системи проблем, що спрямоване на формування відповідних умінь. За допомогою таких лекцій процес пізнання студентів наближається до пошукової, дослідницької діяльності та забезпечується розвиток теоретичного мислення, формується пізнавальний інтерес до педагогічних дисциплін і актуальних проблем педагогіки, зароджується професійна мотивація фахівця.

У співробітництві із викладачами на практичних заняттях та під час проходження педагогічної практики майбутні педагоги «відкривають» для себе нові знання, осягають особливості навчально-виховної діяльності педагога, сутність учительської професії. Розроблена технологія навчання включає: блочне планування й контроль засвоєння навчального матеріалу; опорний конспект лекцій-сигналів і роботу з ними на лекціях і практичних заняттях; систему поетапного формування знань; систематичний само- і взаємоконтроль; гнучку загальну систему оцінки знань; максимальну самостійність студентів у набутті знань; програму гуманізаційної спрямованості навчального процесу. Засобом управління мисленням студентів є діалогічне включення викладача в спілкування із студентами за допомогою системи підготовлених проблемних та інформаційних ситуацій, запитань. Проблемні запитання вказують на сутність навчальної проблеми і вирізняють сферу пошуку невідомого в проблемній ситуації. Загальним для всіх типів занять є їх виховна спрямованість.

У процесі викладання лекцій чи практичних занять моделюється не тільки зміст, але й специфічна форма професійної виховної діяльності педагогів. Крім того, важливе значення має особистість самого викладача, який під час заняття «транлює» свої професійні властивості, що націлює студентів на самовиховну, самоосвітню роботу. Виховний вплив на майбутніх учителів має особистісне, професійне і соціально обґрунтоване ставлення викладача до самої науки, його власна позиція стосовно гострих питань морального виховання молоді, намагання пояснити суперечності педагогічних реалій. Показ розв'язання деяких протиріч

науковими засобами педагогічної науки допомагає майбутнім педагогам визначити власну позицію в цій сфері.

Істотну роль у підготовці творчого вчителя-вихователя відіграє його активна участь у вивченні проблем виховної практики, зокрема самостійний пошук матеріалу з проблем виховання, ознайомлення й вивчення різних наукових і навчально-методичних джерел, ретельний аналіз шкільної дійсності через спостереження, дослідження, пошук шляхів і методів розв'язання виокремлених проблем. Тому діяльність у напрямку підготовки творчо спрямованої особистості майбутнього вчителя-вихователя має бути спрямована на отримання студентами нових знань про педагогічну дійсність, пошук і розв'язання проблем виховного характеру, тобто передбачає взаємодію суб'єкта цієї діяльності з об'єктами оточуючої дійсності з метою виявлення проблеми та розробки плану здійснення дослідження, пошуку засобів розв'язання дослідницько-пізнавальних творчих завдань та перевірки його результатів. При цьому діяльність студентів має бути скерована таким чином, щоб вони були здатні осмислити проблему в цілому, визначити завдання, обрати самостійно способи втілення поставлених завдань, оволодівали досвідом творчої діяльності.

Попередній результат підготовки творчої особистості майбутнього вчителя-вихователя виявляється в продуктах діяльності студентів: здатності до створення програм творчого розвитку, власного чи вихованців; прогнозуванні можливих варіантів розвитку подій у запропонованих ситуаціях; розробці моделі виховання; створенні й захисту творчого проекту та ін. Таким чином, творчо працюючий учитель-вихователь характеризується відповідним рівнем знань з теорії і методики виховання, психолого-педагогічних знань, умінь та навичок, які, за сприятливих для педагогічної творчості учителя умов, забезпечують його ефективну педагогічну діяльність із розвитку потенційних творчих можливостей учнів; володіє високим рівнем загальної культури, здатністю нетрадиційно підходити до розв'язання різних психолого-педагогічних ситуацій, організувати виховну діяльність на творчій основі.

Висновки. Аналіз світових тенденцій у галузі педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму й особистих якостей учителя. Оволодіти педагогічною майстерністю може кожний педагог за умови цілеспрямованої роботи над собою та враховуючи основні вимоги ХХІ ст.: постійне ускладнення змісту освіти, гарантування високого рівня освітніх стандартів; ускладнення проблем виховання; безперервне оволодіння прогресивними технологіями навчання й виховання; розв'язання складних професійно-педагогічних проблем, які вимагають інтеграції знань, практичних умінь і навичок з таких суміжних з педагогікою наук як і філософія, психологія, медицина, економіка, кібернетика та ін.; робота в єдиному інформаційному середовищі, що передбачає раціональне використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. Усе це може здійснювати тільки вчитель з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими здібностями, високим рівнем інтелігентності, ерудованості, здібностей до безперервної освіти.

Нами виявлено, що згідно інтегрального підходу до проблем формування творчої особистості педагога, основною засадою вважається професійний саморозвиток. Вищий рівень професійно-педагогічної підготовки досягається на основі творчої діяльності студентів, принципів змін їх особистісних та професійних якостей. Однак досягти цього можливо лише у випадку, якщо вдасться пробудити потребу майбутніх фахівців до професійного саморозвитку та самовдосконалення, виховати ціннісне ставлення до педагогічної діяльності, розвинути здібність до емоційно-вольової саморегуляції, самоорганізації та самоконтролю. Специфіка інтегрального підходу в тому, що творчість повинна мати місце у всіх компонентах професійно-педагогічної підготовки, яка ґрунтується на індивідуальній неповторності кожної особистості.

Список використаних джерел

1. Акімова О. В. Деякі підходи до розвитку творчого мислення майбутнього вчителя / О. В. Акімова // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Черкаси, 2006. – Вип. 81. – С. 21–25.

2. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах) / Георгій Олексійович Балл. – Київ; Рівне: Олег Зень, 2007. – 172 с.
3. Дейнеко С. В. Педагогічна компетентність учителя як умова та засіб гуманізації освітнього середовища / С. В. Дейнеко // Управління школою, 2007. – № 4. – С. 2–7.
4. Дибський С. Педагогічна культура вчителя / С. Дибський // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – № 3. – С. 59–61.
5. Микитюк І. Педагогічна культура вчителя в контексті сучасної культурно-освітньої ситуації / І. Микитюк // Вища школа, 2009. – № 4. – С. 93–101.
6. Синякова В. Б. Механізм творчого мислення [Електронний ресурс] / В. Б. Синякова. – Режим доступу: http://kyivobl.man.gov.ua/zakhody/Poradi_psihologa/MECHANIZMI_TVORCHOGO_MISLENNJA/ / (дата звернення 10.11.2017). – Назва з екрана.
7. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підруч. для студ. вищ. пед. навч. закл. / Світлана Олександрівна Сисоєва. – Київ: Міленіум, 2006. – 346 с.
8. Формування професійної культури вчителя в контексті інтеграції України в європейський освітній простір: Матеріали регіонального науково-практичного семінару за ред. проф. Терещука Г. В. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 177 с.
9. Щербак О. І. Професійно-педагогічна освіта: теорія і практика: монографія / за заг. ред. Н. Г. Ничкало; Ольга Іванівна Щербак. – Київ: Наук. світ, 2010. – 279 с.

References

1. Akimova O.V. *Deiaki pidkhody do rozvytku tvorchoho myslennia maibutnoho vchytelia* [Some Approaches to the Development of Creative Thinking of the Future Teacher]. Bulletin of Cherkassy University, Series: Pedagogical Sciences, Cherkassy, 2006, issue 81, pp. 21-25.
2. Ball H.O. *Oriientyry suchasnoho humanizmu (v suspilnii, osvithnii, psykhologichnii sferakh)* [Guides of Modern Humanism (in social, educational, psychological spheres)]. Kyiv; Rivne: Oleh Zen, 2007, 172 p.

3. Deineko S.V. *Pedahohichna kompetentnist uchytelia yak umova ta zasib humanizatsii osvithnoho seredovyshcha* [Teacher's Pedagogical Competence as a Condition and Way for Humanization of the Educational Environment]. School Management, 2007, no. 4, pp. 2–7.
4. Dybskiy S. *Pedahohichna kultura vchytelia* [Teacher's Pedagogical Culture]. Open Lesson: Developments, Technologies, Experience, 2008, no. 3, pp. 59–61.
5. Mykytiuk I. *Pedahohichna kultura vchytelia v konteksti suchasnoi kulturno-osvitnoi sytuatsii* [Teacher's Pedagogical Culture in the Context of Modern Cultural and Educational Situation]. Higher school, 2009, no. 4, pp. 93–101.
6. Syniakova V.B. *Mekhanizm tvorchoho myslennia* [Mechanism of Creative Thinking]. Retrieved from http://kyivobl.man.gov.ua/zakhody/Poradi_psihologa/MEhANIZM_I_TVORCHOGO_MISLENNJA.
7. Šysoieva S.O. *Osnovy pedahohichnoi tvorchosti: pidruchnyk dlia studentiv vyshchykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv* [Basis of Pedagogical Creativeness: textbook for students of higher pedagogical educational establishments]. Kyiv: Millennium, 2006, 346 p.
8. Tereshchuk H.V. (Eds.) *Formuvannia profesiinoi kultury vchytelia v konteksti intehratsii Ukrainy v yevropeyskyi osvithni prostir: Materialy rehionalnoho naukovopraktychnoho seminaru* [Formation of a Teacher's Professional Culture in the Context of Ukraine's Integration into the European Educational Space: Materials of the Regional Scientific and Practical Seminar]. Ternopil: Publishing House of V. Hnatyuk TNPU, 2007, 177 p.
9. Shcherbak O.I. *Profesiino-pedahohichna osvita: teoriia i praktyka: monohrafiia* [Professional and Pedagogical Education: Theory and Practice: Monograph]. N.H. Nychkalo (Ed.), Kyiv: Scientific World, 2010, 279 p.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Шимченко Людмила Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри економіки
Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08400,
Україна

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Шимченко Людмила Анатольевна, кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры экономики
Переяслав-Хмельницький ГПУ имени Григория Сковороды
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницький, 08400,
Украина

DATA ON AUTHOR

Shymchenko Liudmyla A.,
Ph.D in Philosophy, Assistant Professor, Assistant Professor of the
Department of Economics
SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State
Pedagogical University»
30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine, 08400
